

কৃষক বাইজলৈ গোহাৰি

আমাৰ এই 'ঘৰে - পথাৰে' পত্ৰিকাখনৰ গ্ৰাহকভুক্ত হ'বলৈ অথবা নৱীকৰণ কৰিবলৈ বছেৰেকীয়া বৰঙণি ১০.০০ (দহ) টকা মনি অৰ্ডাৰযোগে তলৰ ঠিকনাত পঠাই যেন।

সম্পাদক

'ঘৰে-পথাৰে'

সম্প্ৰসাৰণ শিক্ষা সঞ্চালকালয়
অসম কৃষি বিশ্ববিদ্যালয়, যোৰহাট

ঘৰে-পথাৰে

পষেকীয়া কৃষি পত্ৰিকা

অসম কৃষি বিশ্ববিদ্যালয়, যোৰহাট

এই সংখ্যাত আছে -

বিষয়	পৃষ্ঠা
☐ শালিধানৰ নানান বোগ আৰু ..	২
☐ পঞ্চায়তীৰাজ ব্যৱস্থা আৰু ..	২
☐ আমাৰ একাধাৰ	৩
☐ মাহটোৰ কৃষিকৰ্ম	৩
☐ উদ্যান শস্য	৪
☐ জুলাই মাহৰ সম্ভাৱ্য কীট-পতংগ ২	

৪২ তম বছৰ

সংখ্যা ১৪

১৬ জুলাই - ২০২১

১ - ১৫ শাওণ, ১৯৪৩ শক

মূল্য - ১.০০ টকা

GHARE - PATHARE

PMG - 19 of 2005 - 06

ভাৰতীয় কৃষি গৱেষণা পৰিষদৰ ৯৩ তম প্রতিষ্ঠা দিৱস উদ্‌যাপন

কৃষি বিজ্ঞান কেন্দ্ৰ, যোৰহাট : ভাৰতীয় কৃষি অনুসন্ধান পৰিষদৰ ৯৩ তম প্রতিষ্ঠা দিৱসৰ লগত সংগতি ৰাখি যোৰহাট কৃষি

বিজ্ঞান কেন্দ্ৰই এক বৃক্ষ ৰোপণ কাৰ্যসূচী হাতত লয়। এই কাৰ্যসূচী অনুসৰি টীয়ক কলিয়াপানীস্থিত কৃষি বিজ্ঞান কেন্দ্ৰটিৰ চাৰিসীমাত গছপুলি ৰোপণৰ লগতে কেন্দ্ৰটিত প্ৰায় ২০০ পুলিৰে এখন সাঁচি বাগান আৰম্ভ কৰিবলৈ লোৱা হৈছে। বৰ্তমান যোৰহাট জিলাত

ভাৰতীয় কৃষি অনুসন্ধান পৰিষদৰ ৯৩ তম প্রতিষ্ঠা দিৱসৰ লগত সংগতি ৰাখি যোৰহাট কৃষি বিজ্ঞান কেন্দ্ৰই এক বৃক্ষ ৰোপণ কাৰ্যসূচীৰে এই দিৱস উদ্‌যাপন কৰা দেখা গৈছে

ক'ভিড ১৯ ৰ বাবে চলি থকা লকডাউনৰ পৰিপ্ৰেক্ষিতত প্রতিষ্ঠা দিৱস পালন কৰাৰ দিনাই কেন্দ্ৰটোৰ ভাৰপ্ৰাপ্ত মুৰব্বী সঞ্জীৱ ৰঞ্জন বৰাৰ লগতে সমীৰণ ভট্টাচাৰ্য, ড° প্ৰভাত বৰুৱা, ৰূপজ্যোতি চুতীয়া আৰু

সুবীৰ কুমাৰ বৰাৰ উপস্থিতিত ৫০ টা সাঁচি পুলি ৰোপণৰে কাৰ্যসূচীৰ শুভাৰম্ভ কৰা হয়।

মন্ত্ৰালয়ৰ অধীনস্থ এক স্বতন্ত্ৰ সন্থা। ই সমগ্ৰ ভাৰতবৰ্ষৰ কৃষি, উদ্যান, মৎস্য আৰু পশুপালনৰ ক্ষেত্ৰখনৰ শিক্ষা আৰু গৱেষণাৰ মাজত সমন্বয় পৰিচালনা আৰু তত্ত্বাৱধান কৰা এক সৰ্বোচ্চ সন্থা, যাৰ অধীনত সমগ্ৰ দেশজুৰি ১০১ টা কৃষি গৱেষণা প্রতিষ্ঠান তথা ৭১ খন কৃষি বিশ্ববিদ্যালয় গঢ় লৈ উঠিছে। ১৯২৯ চনৰ ১৬ জুলাইত স্থাপন হোৱা এই অনুষ্ঠানৰ ৯৩ তম প্রতিষ্ঠা দিৱসৰ লগত সংগতি ৰাখি অসম কৃষি বিশ্ববিদ্যালয়ৰ অধীনস্থ নগাওঁ কৃষি বিজ্ঞান কেন্দ্ৰৰ উদ্যোগত ১৬ জুলাইৰ এই বিশেষ দিনটোত জিলাখনৰ কৃষিৰ ক্ষেত্ৰত গুৰুত্বপূৰ্ণ ভূমিকা গ্ৰহণ কৰা 'নিজ শিমলুগুৰি' গাঁৱত গছপুলি ৰোপণ কাৰ্যসূচী সম্পন্ন কৰা হয়। ক'ভিড প্ৰটকল ৰক্ষা কৰি অনুষ্ঠিত এই গছপুলি ৰোপণ কাৰ্যসূচীত সমভাৱনা গ্ৰাম্য সংগঠনৰ ১৫ গৰাকী সদস্যৰ লগতে কৃষি বিজ্ঞান কেন্দ্ৰনগাঁৱৰ মুৰব্বী ড° নিৰঞ্জন ডেকা তথা কেন্দ্ৰটোৰ সমূহ বিজ্ঞানী, কৰ্মচাৰীয়ে অংশ গ্ৰহণ কৰে। গছপুলি ৰোপণ কাৰ্যসূচীৰ পিছত দেশজুৰি অনুষ্ঠিত ভাৰতীয় কৃষি গৱেষণা পৰিষদৰ অনলাইন কাৰ্যসূচীত সকলোৱে অংশ গ্ৰহণ কৰে।

কৃষি বিজ্ঞান কেন্দ্ৰ, নগাওঁ : ৰাষ্ট্ৰীয় খাদ্য আৰু পৰিপুষ্টি সুৰক্ষাৰ দিশত বৃহৎ ভূমিকা গ্ৰহণ কৰা ভাৰতৰ কৃষি ক্ষেত্ৰখনৰ অগ্ৰণী অনুষ্ঠান 'ভাৰতীয় কৃষি গৱেষণা পৰিষদ' চমুকৈ আই.চি.এ.আৰ., কৃষি আৰু কৃষক

লখিমপুৰ কৃষি বিজ্ঞান কেন্দ্ৰৰ ৰাষ্ট্ৰীয় মীনপালক দিৱস উদ্‌যাপন

ৰাষ্ট্ৰীয় মীনপালক দিৱসৰ লগত সংগতি ৰাখি অসম কৃষি বিশ্ববিদ্যালয়ৰ অধীনস্থ লখিমপুৰ কৃষি বিজ্ঞান কেন্দ্ৰই যোৱা ১২ জুলাই তাৰিখে এক সজাগতামূলক অনুষ্ঠানৰ আয়োজন কৰে। গুগল মীটৰ জৰিয়তে আয়োজন কৰা এই অনুষ্ঠানটোৰ আৰম্ভণিতে লখিমপুৰ কৃষি বিজ্ঞান কেন্দ্ৰৰ মুৰব্বী তথা জ্যেষ্ঠ বিজ্ঞানী ড° প্ৰশান্ত কুমাৰ পাঠকে আদৰ্শী ভাষণ আগবঢ়াই জিলাখনৰ কৃষকসকলক বিজ্ঞানসন্মত মীনপালনেৰে কৃষি অৰ্থনীতি সৱলীকৰণত অংশ ল'বলৈ আহ্বান জনায়। ড° পাঠকে লগতে উল্লেখ কৰে যে মীনপালনৰ লগত জড়িত কৃষকসকলক সন্মানিত আৰু উৎসাহিত কৰাৰ

উদ্দেশ্যে ২০০১ চনৰ পৰা ১০ জুলাই দিনটোক ৰাষ্ট্ৰীয় মীনপালক দিৱস হিচাপে সমগ্ৰ ভাৰতবৰ্ষত উদ্‌যাপন কৰি অহা হৈছে। অসম কৃষি বিশ্ববিদ্যালয়ৰ সম্প্ৰসাৰণ শিক্ষা সঞ্চালক ড° প্ৰসন্ন কুমাৰ পাঠকে অনলাইন অনুষ্ঠানটোত মুখ্য অতিথি হিচাবে অংশ গ্ৰহণ কৰি কৃষকসকলক ৰাষ্ট্ৰীয় মীনপালক দিৱসৰ শুভেচ্ছা জ্ঞাপন কৰি কয় যে অসম কৃষি বিশ্ববিদ্যালয়ৰ মীন বিজ্ঞানীসকলে মীন পালনৰ ব্যৱহাৰিক প্ৰযুক্তিসমূহ পৰীক্ষাগাৰৰ পৰা কৃষকৰ মাজলৈ সম্প্ৰসাৰিত কৰাত অবিৰত প্ৰচেষ্টা অব্যাহত ৰাখিছে। এই ক্ষেত্ৰত মীন পালনৰ লগত জড়িত লোকৰ লগতে মীন বিজ্ঞানীসকলকো মীনপালক দিৱসৰ

দিনটোত সঞ্চালক গৰাকীয়ে অভিনন্দন জ্ঞাপন কৰে। তেওঁ মীনপালনক এক মৰ্যাদাসম্পন্ন বৃত্তি হিচাবে গ্ৰহণ কৰিবলৈ কৃষকসকলক আহ্বান জনায়। আনহাতে, এই অনুষ্ঠানত লখিমপুৰ জিলাৰ মীন উন্নয়ন বিষয়া প্ৰেমধৰ ডেকাই বিশিষ্ট অতিথিৰ বক্তব্যত গুণগত মাছৰ পোনা আৰু দানা থলুৱাভাৱে উৎপাদনৰ বাবে আধুনিক কাৰিকৰী জ্ঞান আহৰণ কৰি মীনপালনৰ ক্ষেত্ৰখন অধিক সমৃদ্ধিশালী কৰিবলৈ কৃষকসকলক আহ্বান জনায়। উক্ত অনুষ্ঠানত সমল ব্যক্তি হিচাবে অংশ কৰি অসম কৃষি বিশ্ববিদ্যালয়ৰ যোৰহাটস্থিত মীন গৱেষণা কেন্দ্ৰৰ প্ৰধান বিজ্ঞানী ড° বিভা চেতিয়া বৰাই সজাগ আৰু সতৰ্কতাৰে দায়িত্বশীল মীনপালক হিচাবে মৎস্য উৎপাদনত কৃষকসকলক জড়িত হ'বলৈ অনুৰোধ জনায়।

(৪ পৃষ্ঠাৰ ৩ কলমত ৮/৩ক)

মৰিগাওঁ জিলাৰ কৃষি ক্ষেত্ৰলৈ কঢ়িয়াইছে আশাৰ বতৰা যন্ত্ৰৰে কঠীয়া ৰোপণ

মৰিগাওঁ জিলাৰ কৃষি ক্ষেত্ৰত যন্ত্ৰৰ দ্বাৰা বীজ সিঁচাৰ পৰা ফচল চপোৱালৈকে এক উল্লেখনীয় ভূমিকা গ্ৰহণ কৰা ঘটনাই বানপীড়িত জিলাখনৰ কৃষি ক্ষেত্ৰলৈ কঢ়িয়াই আনিছে আশাৰ বতৰা। উল্লেখযোগ্য যে এইবেলি শালিখেতিৰ বতৰত মৰিগাওঁ জিলাৰ তৰাণি কলবাৰী, ওগুৰি, বঘৰা, হাতীবাট, কাঁহিবাৰী, শ'লমাৰী, বৰহুলা, মেৰুৱা গাওঁ, ডোংগাবড়ি, জেৰগাওঁ আদিকে ধৰি প্ৰায় ১৮ খন গাঁৱত অসম কৃষি বাণিজ্য আৰু গ্ৰাম্য ৰূপান্তৰকৰণ প্ৰকল্পৰ অধীনত মৰিগাওঁ কৃষি বিজ্ঞান কেন্দ্ৰৰ জৰিয়তে ৮৪৫ বিঘা মাটিত শালিখেতিৰ বাবে ধানৰ বীজ বিতৰণ কৰা হয়। বানপানীৰ ভুৱ সন্থ কৰিব পৰা জাত ক্ৰমে বজ্জিত চাব ১, বাহাদুৰ চাব ১ আৰু স্বৰ্ণ চাব ১ ধানৰ বীজ সৰ্বমুঠ ৪,৩২৮ কিলোগ্ৰাম লগতে প্ৰয়োজনীয় সাৰ আৰু ভেঁকুৰনাশক কৃষকৰ মাজত বিতৰণ কৰি ইয়াৰ প্ৰয়োগ প্ৰণালী অৱগত কৰা হয়। তদুপৰি পোহৰ এণ্ড প্ৰডিউচাৰ কোম্পানীৰ সহযোগিতাত জিলাখনৰ বৰচলাত কোম্পানীৰ অংশীদাৰসকলক ১১২ বিঘা মাটিত বীজ

উৎপাদনৰ বাবে 'প্ৰজনন বীজ' বিতৰণ কৰা হয়। তদুপৰি ইয়াৰ ভিতৰত জিলাখনৰ দুৰাণি, মেৰুৱা গাওঁ, কুমে, জোৰগাওঁ, তেতেলীয়া ডোংগাবড়ি আদিত ৬৯ বিঘা মাটিত ড্ৰাম চিডাৰৰ জৰিয়তে বীজ সিঁচা হয় আৰু ৫০ বিঘা মাটিত ৰোৱা যন্ত্ৰৰ সহায়ত ৰোপণ কৰিবলৈ দলিচা কঠীয়াতলি প্ৰস্তুত কৰা হয়। মৰিগাওঁ জিলা কৃষি বিজ্ঞান কেন্দ্ৰৰ মুখ্য বিজ্ঞানী ড° বিজুস্মিতা শৰ্মা ডেকাই জনোৱা মতে, জিলাখনৰ বহুকেইখন গাঁৱত বৰ্তমানে বীজ সিঁচা আৰু যন্ত্ৰৰে কঠীয়া ৰোপণ কাৰ্য চলি আছে। উল্লেখযোগ্য যে কৃষিত যন্ত্ৰৰ ব্যৱহাৰে কৃষকৰ সময়ৰ লগতে খৰচ যথেষ্ট পৰিমাণে হ্ৰাস কৰিব বুলি উল্লেখ কৰি কৃষি বিজ্ঞান কেন্দ্ৰৰ সহকাৰী প্ৰকল্প বিজ্ঞানী সঞ্জু বৰগোহাঁয়ে কৃষকক কৃষি যান্ত্ৰিকীকৰণৰ দিশে আগবাঢ়ি আহিবলৈ আহ্বান জনায়। ইফালে ইতিমধ্যে কৃষিযন্ত্ৰৰ দ্বাৰা খেতি কৰা জিলাখনৰ কৃষকসকলে এইবাৰ নতুনকৈ নিৰ্বাচিত কৃষকসকলৰ দলিচা কঠীয়াতলি প্ৰস্তুত কৰাত আৰু ড্ৰাম চিডাৰৰ জৰিয়তে খেতি কৰাত পোনপটীয়াকৈ সহায় কৰাৰ লগতে উৎসাহিত কৰে।

অসমৰ কৃষি-উদ্যোগীৰ সুবিধাৰ্থে মুকলি হ'ল পৰীক্ষাগাৰ

অসমৰ কৃষি উদ্যোগীসকলৰ সুবিধাৰ্থে প্ৰথমবাৰলৈ অসম গ্ৰাম্য আন্তঃগাথনি আৰু কৃষি সেৱা সংস্থাৰ তত্ত্বাৱধানত অসম কৃষি ব্যৱসায় বিকাশ পৰীক্ষাগাৰ আনুষ্ঠানিক ভাৱে মুকলি কৰা হয়। যোৱা ৮ জুলাই তাৰিখে গুৱাহাটীৰ খানাপাৰাস্থিত অসম কৃষি বিশ্ববিদ্যালয়ৰ প্ৰেক্ষাগৃহত এই পৰীক্ষাগাৰ মুকলি কৰে গ্ৰাম্য আন্তঃগাথনি আৰু কৃষি সেৱা সংস্থাৰ সঞ্চালক বিনোদ শেখানে। আই আই এম আহমেদাবাদৰ ciie.coৰ তত্ত্বাৱধানত এই পদক্ষেপ গ্ৰহণ কৰা হৈছে। মুকলি অনুষ্ঠানত জৈৱ প্ৰায়োগিক উদ্যানৰ মুখ্য কাৰ্যবাহী বিষয়া কেলাস কাৰ্তিক, ভাৰত ইন'ভেটিভ ফাণ্ডৰ শীৰ্ষ বিষয়া হেমেন্দ্ৰ মাথুৰকে ধৰি কৃষিখণ্ডৰ লগত জড়িত কেইবাগৰাকীও শীৰ্ষ বিষয়া উপস্থিত থাকে।

এই নতুন পৰীক্ষাগাৰৰ মুখ্য উদ্দেশ্য হ'ল ৰাজ্যৰ প্ৰায় ১০০ গৰাকী কৃষি উদ্যোগীক কাৰিকৰী পৰামৰ্শ প্ৰদানৰ লগতে বাণিজ্যিক বিকাশৰ দিশত আগবঢ়াইনিয়া। অহা ৪ বছৰৰ ভিতৰত বছৰি ২৫ গৰাকীকৈ উদ্যোগীক এই সুবিধা প্ৰদান কৰা হ'ব। এশ গৰাকী উদ্যোগীৰ ভিতৰত ৩০ শতাংশই হৈছে মহিলা। উল্লেখ্য যে কৃষি বাণিজ্যৰ সৈতে জড়িত উদ্যোগীসকলে মূলধন ব্যৱস্থা সন্দৰ্ভত জ্ঞান নথকাৰ বাবে আৰু কাৰিকৰী তথা ব্যৱহাৰিক জ্ঞানৰ সীমাবদ্ধতাৰ বাবেই বজাৰ দখল কৰিবলৈ সক্ষম হোৱা নাই। সেয়ে কাৰিকৰী সুবিধা আৰু অন্যান্য বিত্তীয় সুবিধাৰে কৃষিভিত্তিক ব্যৱসায়ক ইয়াৰ যোগেদিনতুন ৰূপ দিয়াৰ প্ৰয়াস কৰা হৈছে। মুকলি অনুষ্ঠানত পৰীক্ষাগাৰৰ ৰেবছাইট আৰু অনলাইন আৱেদনৰ পৰ্টেল মুকলি কৰা হয়।

শালিধানৰ নানান ৰোগ আৰু নিৰাময়ৰ উপায়

আমাৰ ৰাজ্যত ধানেই হ'ল প্ৰধান খাদ্যশস্য। বিভিন্ন শস্য-বতৰত ধানৰ খেতি কৰা হয় যদিও শালিধানই আমাৰ মুখ্য খেতি। অৱশ্যে বৰ্তমান সময়ত বৰো/আগতীয়া আধুনাৰ খেতিয়েও ক্ৰমশঃ প্ৰসাৰত লাভ কৰিব লাগিছে। বছৰি ১৮-১৯ লাখ হেক্টৰ কৃষিভূমিত শালিধানৰ খেতি কৰা হয়। বৰ্দ্ধিত উৎপাদনৰ লক্ষ্য লৈ অধিক উৎপাদনক্ষম, উন্নত জাতৰ অধিপত্য বাঢ়িলেও কিন্তু অসমৰ গড় উৎপাদনে আকাংখিত শিখৰ পাবলৈ এতিয়াও বহু বাকী। ইয়াৰ কাৰণবোৰৰ ভিতৰত নানা ৰোগৰ আক্ৰমণ অন্যতম। ধানৰ প্ৰধান ৰোগ পাঁচটা - ব্লাষ্ট, মুগা দাগ পৰা, পাতৰ গুৰি জ্বলা, বেস্তেৰীয়াজনিত পাত জ্বলা আৰু পাতৰ গুৰি পচা। এই লেখাত প্ৰথম দুটা ৰোগৰ বিষয়ে সবিস্তাৰে আলচ কৰা হ'ল। পৰবৰ্তী লেখাত আন ৰোগবোৰৰ বিষয়ে আলোচনা কৰা হ'ব।

ব্লাষ্ট ৰোগঃ পাইৰিকুলেৰিয়া অ'ৰাইজিনামৰ এবিধ ভেঁকুৰৰ আক্ৰমণৰ কাৰণে এই ৰোগে দেখা দিয়ে। প্ৰথমে পাতত সৰু সৰু পানীত তিতিত থকাৰ দৰে নীল-হৰিৎ দাগ পৰে। এই দাগবোৰ ক্ষীণ গতিৰে বাঢ়ি নাৱঁৰ আকাৰ লয়। কেন্দ্ৰীয় ভাগ কজলা বৰণৰ হয় আৰু কাষ গাঢ় মুগা ৰঙৰ হয়। ৰোগ বাঢ়ি যোৱাৰ লগে লগে এই দাগবোৰ ইটোৱে সিটোৰ লগত মিলি একাকাল হৈ যায়। ফলত পাতৰ অধিকাংশ শুকাই যায়। এনেকুৱা দাগ পাতৰ গুৰি অংশ অৰ্থাৎ গা-গছত মেৰ খাই থকা অংশতো দেখা যায়। এই বেমাৰৰ আক্ৰমণ বেছি হ'লে কঠিয়াতলি বা মূল পথাৰখন দূৰৰ পৰা জ্বলি যোৱা যেন লাগে। এই ভেঁকুৰে যদি সীহৰ গুৰি অংশ আক্ৰমণ কৰে ধানবোৰ পতন হয়। বহু ক্ষেত্ৰত সীহ তথা গুটিবোৰো আক্ৰান্ত হয়।

নিয়ন্ত্ৰণৰ উপায়ঃ

◆ এই ৰোগৰ বীজগুণমুক্ত বীজ ব্যৱহাৰ

কৰক।

◆ গাফ্ফাৰী, মোহন, শ্ৰীমন্ত, ভাৰতী, এম.টি.ইউ ১০১০, আই. আৰ.-৩৬, আই.আৰ.-৬৪, জয়া আদি জাতৰ এই ৰোগ প্ৰতিৰোধ ক্ষমতা আছে।

◆ প্ৰফুল্ল, গীতেশ, জলশ্ৰী, চক্ৰলাহী, ডিফলু আদি জাত মধ্যমীয়া প্ৰতিৰোধ ক্ষমতাসম্পন্ন।

◆ এই ৰোগৰ আক্ৰমণ সহ্য কৰিব পৰা জাতবোৰ হ'ল - মুলাগাভৰু, ধনশিৰি আদি।
◆ বৰ্ণসংকৰ জাত এন.কে. ৫২৫১ আৰু ইউ.এছ.৩১২ ব্লাষ্ট প্ৰতিৰোধ কৰাৰ ক্ষমতা আছে।

◆ খেতিডৰা অপতৃণ মুক্ত কৰি ৰাখিব লাগে। আনকি পথাৰৰ মাজৰ আলিবোৰতো বন-বাত থাকিব নালাগে।

◆ প্ৰয়োজনীয় নাইট্ৰ'জেনযুক্ত সাৰ যেনে - ইউৰীয়া শস্যৰ শ্ৰীবৃদ্ধিৰ বিভিন্ন সময়ত ভগাই প্ৰয়োগ কৰিব লাগে।

◆ জৈৱ ৰোগ প্ৰতিৰোধক যেনে - ট্ৰাইক'ডাৰ্মা ভিবিডি (প্ৰতি কিলোগ্ৰাম বীজৰ কাৰণে চাৰি গ্ৰাম হিচাপত) বা ছিউড'ম'নাচ ফ্ল'ৰেচেন্স (প্ৰতি কিলোগ্ৰাম বীজৰ বাবে ১০ গ্ৰাম)ৰ দ্বাৰা বীজ শোধন কৰিব লাগে।

◆ বীজ শোধনৰ কাৰণে ৰাসায়নিক ঔষধ যেনে মেনক'জেব বা কাৰ্বেন্দাজিম ব্যৱহাৰ কৰিব পাৰি। প্ৰতি লিটাৰ পানীত ২.৫ গ্ৰাম ঔষধ ভালদৰে মিহলাই দ্ৰৱ প্ৰস্তুত কৰি ল'ব লাগে। এই দ্ৰৱখিনি এককিলোগ্ৰাম বীজৰ কাৰণে প্ৰয়োজন হয়। বীজৰ পৰিমাণ বাঢ়িলে আনুপাতিকভাৱে দ্ৰৱৰ পৰিমাণো বাঢ়িব। এই দ্ৰৱত বীজখিনি ২৪ ঘণ্টা তিয়াই ত'ব লাগে।

◆ ঘন ঘনকৈ ধান ৰব নালাগে।

◆ ৰাসায়নিক ঔষধ প্ৰয়োগ কৰি এই ৰোগ নিয়ন্ত্ৰণ কৰিবলৈ হ'লে খেতিডৰাত ৰোগৰ প্ৰাদুৰ্ভাৱ সূক্ষ্মভাৱে নিৰীক্ষণ কৰি থাকিব লাগে। যদিহে শীৰ্ষভাগৰ পাঁচটা পাতৰ পাঁচ শতাংশ আক্ৰান্ত হৈছে, স্প্ৰে আৰম্ভ কৰিব লাগে। এই ৰোগ সমুলি নিয়ন্ত্ৰণ কৰিবলৈ হ'লে তিনিবাৰ স্প্ৰে কৰিব লাগে - প্ৰথমে পোখা মেলাৰ সময়ত কাৰ্বেন্দাজিম বা থায়োফিনেট মিথাইল (১ লিটাৰ পানীত ১ গ্ৰাম) আৰু পৰবৰ্তী দুটা স্প্ৰে এডিফেনফোচ (১ লিটাৰ পানীত ১ মিলিলিটাৰ) নামৰ ঔষধ যথাক্ৰমে গেৰ ধৰা আৰু সীহৰ শীৰ্ষাংশ ওলোৱাৰ সময়ত।

মুগা দাগ পৰা ৰোগঃ

ফ্লেমিন্থ'স্পেৰিয়াম অ'ৰাইজি

সংৰক্ষণ যেনে - গাঁৱৰ ৰাজহুৱা পুখুৰী, তৃণভূমি সংৰক্ষণ কৰা।

◆ বৃক্ষৰোপণ, কৃষি আৰু আনুসংগিক ক্ষেত্ৰৰ প্ৰশিক্ষণ দিয়া; গ্ৰাম বৈদ্যুতিকীকৰণ, গৃহনিৰ্মাণ, খোৱাপানীৰ ব্যৱস্থা, পুষ্টিজীৱিকৰণ শক্তি উৎসৰ সন্ধান কৰা।

◆ প্ৰাপ্তবয়স্কৰ শিক্ষা, প্ৰাথমিক শিক্ষাৰ গুণগত দিশ চোৱাচিতা কৰা, মাতৃ আৰু শিশুৰ উন্নয়নৰ বাবে ব্যৱস্থা গ্ৰহণ কৰা, শাৰীৰিকভাৱে বাধাগ্ৰস্তসকলৰ বাবে সহায়ৰ হাত আগবঢ়োৱা আদি কামো অন্যতম।

গাওঁসভাঃ 'গাওঁসভা' হ'ল

এনে এটা অনুষ্ঠান য'ত গাওঁপঞ্চায়ত এলেকাৰ সকলো ডেউটেৰে অংশ ল'ব পাৰে। গ্ৰামাঞ্চলৰ এনে এখন ঠাইত 'গাওঁসভা' অনুষ্ঠিত কৰা হয়, য'ত গাঁৱৰ সকলো লোকে অংশ গ্ৰহণ কৰি পৰিকল্পনা যুগুত কৰিব পাৰে; হিতাধিকাৰী নিৰ্বাচন কৰিব পাৰে; সকলো আঁচনিৰ বিষয়ে আলোচনা কৰিব পাৰে। সাধাৰণতে প্ৰতি তিনিমাহৰ অন্তৰত 'গাওঁসভা' অনুষ্ঠিত কৰিব লাগে। অসমত ১৯৯৪ চনৰ 'পঞ্চায়ত আইন' অনুসৰি গাওঁসভা সমূহত যোৱা বছৰটোৰ উন্নয়নমূলক আঁচনিসমূহৰ পৰ্যালোচনা কৰাৰ উপৰিও আগন্তুক বছৰটোৰ বাবে হাতত ল'বলগীয়া প্ৰস্তাৱিত কাৰ্যসূচীৰ বিষয়েও আলোচনা কৰা হয়। তদুপৰি, গ্ৰামাঞ্চলৰ সকলো লোকৰ মাজত সন্ত্ৰাৰ আৰু সম্প্ৰীতিৰ মনোভাৱৰ বাবেও কি-কি-ব্যৱস্থা লোৱা হ'ব সেইবিষয়েও আলোচনা কৰা হয়।

বৰ্তমান চৰকাৰেও 'আমাৰ গাওঁ আমাৰ আঁচনি' ৰূপায়ণত গুৰুত্ব দিছে। গাওঁপঞ্চায়তসমূহৰ যোগেদি সামগ্ৰিকভাৱে গ্ৰামীণ জনতাৰ অংশ গ্ৰহণৰ জৰিয়তে উন্নয়নমূলক পৰিকল্পনা হাতত লোৱা হৈছে। বৰ্তমানে কাৰ্যকৰী হৈ থকা আঁচনিসমূহ হ'ল

নামৰ এবিধ বীজগুণ আক্ৰমণৰ ফলস্বৰূপে এই ৰোগে দেখা দিয়ে। পাত, পাতৰ গুৰি অংশ আদিত মুগা বৰণৰ দাগ পৰে। প্ৰথমে দাগবোৰ ক্ষুদ্ৰ হৈ থাকে আৰু পিছলৈ এই দাগবোৰ চিলিগুৰি, ডিম্ব বা বৃত্ত আকৃতিৰ হয়। বহুতো দাগ একেলগ হৈ অৱশেষত পাত শুকাই যায়। কঠিয়াতলিত এই ৰোগৰ আক্ৰমণ হ'লে কঠীয়াপুলি মৰি যায়।

নিয়ন্ত্ৰণৰ উপায়ঃ

◆ বীজগুণমুক্ত বীজ ব্যৱহাৰ কৰিব লাগে।

◆ পথাৰখন চাফ-চিকুণকৈ ৰাখিব লাগে।

◆ আক্ৰান্ত পথাৰত শস্যাবৰ্তন ফলপ্ৰসূ হয়।

◆ ভাৰসাম্য ৰক্ষা কৰি নাইট্ৰ'জেনযুক্ত সাৰ প্ৰয়োগ কৰিব লাগে।

◆ কাৰ্বেন্দাজিম নামৰ ঔষধেৰে বীজ শোধন কৰি ল'ব লাগে।

◆ এই ৰোগ নিয়ন্ত্ৰণৰ বাবে মেনক'জেব (প্ৰতি লিটাৰ পানীত ২.৫ গ্ৰাম) বা এডিফেনফোচ (প্ৰতি লিটাৰ পানীত এক মিলিলিটাৰ) বা কাৰ্বেন্দাজিম (প্ৰতি লিটাৰ পানীত এক গ্ৰাম) ৰোগৰ লক্ষণ দেখাৰ সময়ত স্প্ৰে কৰিব লাগে।

ড° ৰঞ্জনা চক্ৰবৰ্তী

পঞ্চায়তীৰাজ ব্যৱস্থা আৰু গ্ৰাম্য উন্নয়ন

পঞ্চায়তীৰাজ ব্যৱস্থা হ'ল আমাৰ গ্ৰামীণ সমাজখনক তৃণমূল পৰ্যায়ৰ পৰা আৰ্থ-সামাজিক দিশত সম্পূৰ্ণৰূপে বিকশিত কৰিব পৰা এটি ব্যৱস্থা। আমাৰ দেশ ভাৰতবৰ্ষত আগৰে পৰাই গাঁৱলীয়া সমাজখনৰ অভাৱ-অভিযোগ, আনকি সামাজিক ন্যায় প্ৰতিষ্ঠাৰ বাবেও গাঁৱতেই ইয়াৰ সমাধান নিৰ্ণয়ৰ ব্যৱস্থা আছিল। গাঁৱৰ মানুহেই লগ হৈ ইয়াৰ সমাধান কৰিছিল। ইয়াৰেই বিকশিত ৰূপটো আজিৰ পঞ্চায়তীৰাজ অনুষ্ঠানৰ মাজত নিহিত হৈ আছে। গতিকে ঠোৰতেই হ'ল স্থানীয় মানুহৰ দ্বাৰা পৰিচালিত তৃণমূল পৰ্যায়ৰ এক স্ব-শাসন ব্যৱস্থা বা ক্ষমতাৰ বিকেন্দ্ৰীকৰণ।

আনহাতে, গ্ৰাম্য উন্নয়ন হ'ল গ্ৰামীণ সমাজৰ সকলো স্তৰৰ মানুহৰ (পুৰুষ, মহিলা আৰু শিশু সমন্বিত) সমবিকাশৰ বাবে হাতত লোৱা এক পদ্ধতিগত কৌশল বা প্ৰক্ৰিয়া। এই প্ৰক্ৰিয়াৰ দ্বাৰা গ্ৰামীণ সমাজৰ মানুহৰ দক্ষতা বৃদ্ধিৰ লগতে জীৱিকানিৰ্বাহৰ বিভিন্ন উপায় উদ্ভাৱন আৰু তাত সকলোৰে অংশগ্ৰহণৰ যোগেদি গ্ৰামীণ সমাজখনৰ উন্নয়ন সাধন কৰা যায়। ই এক নিৰন্তৰ প্ৰক্ৰিয়া। ইয়াৰ যোগেদি সামাজিক ন্যায় প্ৰতিষ্ঠাও কৰিব পৰা যায়।

দৰাচলতে, নতুন সামাজিক আৰু অৰ্থনৈতিক নীতি প্ৰস্তুত কৰিবলৈ হ'লে ক্ষমতাৰ বিকেন্দ্ৰীকৰণ অতি আৱশ্যকীয়। কাৰণ ইয়াৰ যোগেদি তৃণমূল পৰ্যায়ৰ জনসাধাৰণক সিদ্ধান্ত গ্ৰহণ

প্ৰক্ৰিয়াত অংশগ্ৰহণ কৰোৱাৰ পাৰি। প্ৰাক-স্বাধীনকালৰে পৰাই গ্ৰাম্য উন্নয়নৰ বিভিন্ন প্ৰকল্প বা আঁচনি আমাৰ দেশত লৈ থকা হৈছিল। স্বাধীনোত্তৰ কালত ইয়াৰ গতি তৰাঘিত হ'ল। ইতিমধ্যে কমিনিউটি ডেভেলপমেণ্ট (১৯৫২) আৰু ৰাষ্ট্ৰীয় সম্প্ৰসাৰণ আঁচনি (১৯৫৩) প্ৰবৰ্তিত হোৱাৰ পাছত ১৯৫৭ চনত বলৱন্ত ৰায় মেহতাৰ নেতৃত্বত এই আঁচনিসমূহৰ মূল্যাংকণৰ বাবে এখন কমিটি গঠন কৰি দিয়া হয়। এই কমিটিখনে গাওঁ, খণ্ড আৰু জিলাত ক্ষমতাৰ বিকেন্দ্ৰীকৰণৰ যোগেদি পৰিকল্পনা আৰু স্থাৰ প্ৰয়োগৰ ওপৰত গুৰুত্ব দিয়া হয় যাতে স্থানীয় মানুহৰ অংশগ্ৰহণৰ দ্বাৰা পৰিকল্পনা প্ৰস্তুত হয় আৰু তেওঁলোকৰ দ্বাৰাই ইয়াৰ প্ৰয়োগেৰে গ্ৰামীণ সমাজখনৰ সৰ্বাংগীণ উন্নতি সাধন কৰিব পৰা যায়। এইদৰেই ১৯৫৯ চনৰ ২ অক্টোবৰত পঞ্চায়তীৰাজ ব্যৱস্থা প্ৰবৰ্তিত হয়।

পঞ্চায়তৰাজ ব্যৱস্থাৰ যোগেদি গ্ৰাম্য উন্নয়ন আৰু সামাজিক ন্যায় প্ৰতিষ্ঠাত স্থানীয় মানুহৰ অংশগ্ৰহণ নিশ্চিতকৰণ কৰা হয় আৰু এক তিনিতৰপীয়া ব্যৱস্থাৰ মাধ্যমেৰে ইয়াৰ কাৰ্যপন্থা পৰিচালিত হয়। সেয়া হ'ল -

গাওঁ পৰ্যায়ত - গাওঁ পঞ্চায়ত

খণ্ড পৰ্যায়ত - আঞ্চলিক পঞ্চায়ত

জিলা পৰ্যায়ত - জিলা পৰিষদ

১৯৭৭ চনত অশোক মেহতা কমিটিৰ পৰামৰ্শ অনুসৰি মাজৰ ব্যৱস্থা অৰ্থাৎ

'পঞ্চায়ত সমিতি' উঠাই দিয়া হৈছিল। কিন্তু ১৯৯২ চনত কেন্দ্ৰীয় চৰকাৰে সংবিধান সংশোধন কৰি এখন আইন প্ৰণয়নৰ দ্বাৰা পঞ্চায়ত ব্যৱস্থাৰ আমূল পৰিবৰ্তন আনে আৰু ২০ এপ্ৰিল, ১৯৯৩ চনৰ পৰা এই নতুন আইন অনুসৰি পঞ্চায়ত ব্যৱস্থা পৰিচালিত হ'বলৈ ধৰে। এই নতুন আইনৰ দ্বাৰা পঞ্চায়তলৈ হস্তান্তৰিত কৰা ক্ষমতা আৰু কৰ্তৃত্বসমূহ হ'ল - পুনৰ তিনিতৰপীয়া স্থানীয় শাসন ব্যৱস্থা ৫ বছৰৰ বাবে প্ৰবৰ্তিত হ'ল; অনুসূচীত জাতি, জনজাতি আৰু মহিলাৰ বাবে আসন সংৰক্ষিত হ'ল; পঞ্চায়তসমূহক অৰ্থনৈতিক উন্নয়ন আৰু সামাজিক ন্যায় প্ৰতিষ্ঠাৰ বাবে পৰিকল্পনা যুগুত কৰিবলৈ ক্ষমতা আৰু কৰ্তৃত্ব দিয়া হ'ল। এই পৰিকল্পনাসমূহ কাৰ্যক্ষেত্ৰত সম্পাদনৰ দায়িত্বও অৰ্পণ কৰা হ'ল। গাওঁ অঞ্চলৰ বিভিন্ন কৰ-কাটল সংগ্ৰহৰ যোগেদি পুঁজি টাকিয়াল কৰি জনসাধাৰণৰ উন্নয়নমূলক কামত ব্যৱহাৰৰ কৰ্তৃত্ব প্ৰদান কৰা হ'ল। পঞ্চায়তসমূহৰ উপাৰ্জনৰ প্ৰধান উৎস হৈছে - গ্ৰামাঞ্চলৰ বজাৰকূহ, দেকন-পোহৰ, মীনমহল আদিৰ পৰা সংগ্ৰহ কৰা কৰ-কাটল আদি।

পঞ্চায়ত ব্যৱস্থাৰ ভিতৰত তৃণমূল পৰ্যায়ৰ 'গাওঁ পঞ্চায়ত' ব্যৱস্থাটো অতীব প্ৰয়োজনীয়। কাৰণ এই ব্যৱস্থাটোৱেই ঘাইকৈ গ্ৰামীণ সমাজখনক পৰিচালনা কৰি থাকে আৰু ইয়াৰ কাৰ্যপন্থাসমূহ এনেধৰণৰ

◆ স্বচ্ছতা, পানীযোগান, আলি-পদূলি নিৰ্মাণ, প্ৰাথমিক শিক্ষা, ৰাজহুৱা শাসনঘাট বা কৰবস্থান আদি চোৱাচিতা কৰা।

◆ গ্ৰামাঞ্চলৰ বাবে বাৰ্ষিক পৰিকল্পনা যুগুত কৰা আৰু ইয়াৰ বাবে বাজেট নিৰ্দ্ধাৰণ কৰা।
◆ প্ৰাকৃতিক দুৰ্যোগৰ সময়ত সাহায্য প্ৰদান কৰা, বেদখল উচ্ছেদ কৰা, চাৰণভূমি সংৰক্ষণ কৰা, আৰ্দ্ৰভূমি আৰু সমূহীয়া সম্পদ

- ৰাষ্ট্ৰীয় স্বাস্থ্যসেৱা আঁচনি, সু-সংহত শিশু কল্যাণ আঁচনি, স্বচ্ছ ভাৰত অভিযান, লোকসভাৰ সাংসদৰ স্থানীয় এলেকা উন্নয়ন আঁচনি, নেহৰু যুৱ কেন্দ্ৰ সংগঠন, শিক্ষাৰ অধিকাৰ, কৃষি সম্প্ৰসাৰণৰ বিভিন্ন আঁচনি, এমএনৰেগা ৰাষ্ট্ৰীয় জীৱিকা অভিযান, ইন্দ্ৰিা আৱাস যোজনা, প্ৰধানমন্ত্ৰী গ্ৰাম চড়ক যোজনা, প্ৰধানমন্ত্ৰী জনধন যোজনা, ৰাষ্ট্ৰীয় গ্ৰাম সুৰক্ষা আইন ইত্যাদি। তদুপৰি, অংগপাদী কৰ্মী, আশাকৰ্মী, এএনএম, কৃষি-উদ্যান শস্যৰ সম্প্ৰসাৰণ কৰ্মী, শিক্ষা মিত্ৰ আদি কৰ্মীসকল গ্ৰামাঞ্চলৰ বিভিন্ন উন্নয়নমূলক দিশত নিয়োজিত কৰা হয়। সদ্যহতে, সমূহীয়া সংগঠন যেনে - আত্মসহায়ক গোট, মহিলা মণ্ডল, কৃষক গোট, বজাৰ সমিতি, স্থানীয় বেচৰকাৰী সংগঠন, যুৱ সংগঠন আদিৰ যোগেদি উন্নয়নমূলক কাম-কাজসমূহ ত্বৰাঘিত কৰিবলৈ চেষ্টা কৰা হৈছে। ইয়াৰ উপৰি, সমূহীয়া কাম-কাজত গাওঁপুত্ৰ, ধৰ্মীয় নেতা, জনগোষ্ঠীয় নেতা, অৱসৰী চৰকাৰী চাকৰিয়াল, স্থানীয় উদ্যোগী আদিকো সামৰি লোৱা হয়।

গান্ধীজীৰ 'গ্ৰাম স্বৰাজ'ৰ সাৰ্থকতা এই পঞ্চায়ত ব্যৱস্থাসমূহৰ মাজেৰে প্ৰতিফলিত হ'ব পাৰে। গান্ধীজীৰ সপোনৰ ভাৰতবৰ্ষখন গাঁৱৰ উন্নয়নৰ মাজতেই লুকাই আছে। স্বাধীনতা তৃণমূল পৰ্যায়ৰ পৰাই আনিব লাগিব। তেনেদৰে প্ৰতিখন গাঁওৱেই স্বাধীন আৰু সেয়া সম্ভৱ হৈ উঠিব পাৰে কেৱল পঞ্চায়তীৰাজ ব্যৱস্থা আৰু গ্ৰাম্য উন্নয়নৰ আঁচনিসমূহৰ সফল ৰূপায়ণৰ যোগেদিয়ে। সততা আৰু সদিচ্ছাৰে সৈতে আগবাঢ়িলে গান্ধীজীৰ সপোন নিশ্চয় বাস্তৱত পৰিণত হ'ব।

ড° প্ৰশান্ত মিশ্ৰ

আমাৰ একাষাৰ

সম্ভাব্য খৰাং পৰিস্থিতিত কৃষক
ৰাইজৰ কৰণীয়

সম্প্ৰতি অসমৰ বিভিন্ন অঞ্চল অত্যাধিক বৰষুণৰ বাবে বানপানীৰ কবলত পৰিছে। বানপানীয়ে ৰাজ্যখনৰ সৰ্বসংখ্যক জিলাকে কম বেছি পৰিমাণে ক্ষতিগ্ৰস্ত কৰিছে। বানপানী নোহোৱা অঞ্চলবিলাকতো শালি খেতিৰ মাটি প্ৰস্তুতি তথা কঠীয়া পৰা আদি কাৰ্য্য বাধাগ্ৰস্ত হৈছে অতিবৃষ্টিৰ বাবে। তদুপৰি বৰ্ষাকালীন শাক-পাচলিৰ খেতিও বহু ঠাইত সমুলাঞ্চে নষ্ট হৈছে। ফলস্বৰূপে বজাৰত পাচলিৰ দাম যথেষ্ট বৃদ্ধি পাইছে। মুঠৰ ওপৰত সৰ্বসাধাৰণ ৰাইজ প্ৰকৃতিৰ এই অবাঞ্ছিত প্ৰভাৱত জ্বৰুলা হৈ পৰিছে। অসম তথা উত্তৰ-পূৰ্বাঞ্চলত যোৱা দুমাহত অৰ্থাৎ এপ্ৰিল মে' মাহত (প্ৰাক্ মৌচুমীকাল) হোৱা অত্যাধিক বৃষ্টিপাতে জনজীৱন বিপৰ্য্যস্ত কৰাৰ বিপৰীতে ভাৰতবৰ্ষৰ অন্যান্য ৰাজ্যসমূহত বৰষুণৰ অভাৱত খৰাংসদৃশ পৰিস্থিতিৰ সৃষ্টি হৈছে। তদুপৰি উষ্ণতা অত্যাধিক বৃদ্ধি পোৱাৰ হেতুকে কেইবাখনো ৰাজ্যত বহু লোকৰ মৃত্যু ঘটিছে। বৰ্তমানলৈকে এই বছৰ সমগ্ৰ দেশতে অভিলেখ সংখ্যক দুহেজাৰৰো অধিক লোকৰ গ্ৰীষ্ম প্ৰবাহত মৃত্যু হৈছে। এইয়া সম্ভৱতঃ জলবায়ু পৰিবৰ্তনৰ প্ৰভাৱ।

জুনৰ পৰা ছেপ্তেম্বৰ মাহলৈ এইচাৰিমাহ সময়ত অসম তথা উত্তৰ-পূৰ্বাঞ্চলত দক্ষিণ-পশ্চিম মৌচুমী বতাহৰ প্ৰভাৱত প্ৰচুৰ বৃষ্টিপাত হয়। সময়মতে অহা স্বাভাৱিক মৌচুমীয়ে ৰাজ্যখনৰ কৃষিপথাৰসমূহ সুজলা-সুফলা কৰি কৃষি উৎপাদন বৃদ্ধি কৰাৰ লগতে ৰাজ্যখনৰ অৰ্থনৈতিক উন্নয়নতো অৰিহণা যোগায়। আনহাতে মৌচুমীৰ আগমন পলম হ'লে বা ইয়াৰ প্ৰভাৱত হোৱা বৃষ্টিপাতৰ পৰিমাণ হ্রাস পালে কৃষি উৎপাদন বিঘ্নিত হয় আৰু ৰাজ্যৰ অৰ্থনীতিত বিৰূপ প্ৰভাৱ পৰে। এই বছৰ অসম তথা উত্তৰ-পূৰ্বাঞ্চলত দক্ষিণ-পশ্চিম মৌচুমী বতাহৰ ফলত মৌচুমীকালত (জুনৰ পৰা ছেপ্তেম্বৰলৈ) হোৱা বৰষুণৰ পৰিমাণ হ্রাস পোৱাৰ সম্ভাৱনা আছে। বৰষুণৰ এই হ্রাসে দেশৰ শস্য উৎপাদনত নিশ্চয়কৈ প্ৰভাৱিত কৰিব। সম্ভাব্য খৰাং পৰিস্থিতিৰ প্ৰতি লক্ষ্য ৰাখি কৃষক ৰাইজে কিছুমান বিশেষ ব্যৱস্থা গ্ৰহণ কৰি খৰাঙৰ পৰা হ'ব পৰা ক্ষতি কিছু পৰিমাণে হ'লেও লাঘৱ কৰিব পাৰিব। এনে কিছুমান ব্যৱস্থাৰ বিষয়ে তলত থুলমূলকৈ আলোচনা কৰা হ'ল।

১) বৰষুণৰ পানী সংগ্ৰহ আৰু সংৰক্ষণ : কৃষকসকলে বৰ্তমানে হৈ থকা বৰষুণৰ অতিৰিক্ত পানীভাগ সংগ্ৰহ তথা সংৰক্ষণৰ ব্যৱস্থা কৰি সেই পানী জল নাটনিৰ দিনত ব্যৱহাৰ কৰিব পাৰে। সাধাৰণতে বাৰিষাকালত হোৱা অতিৰিক্ত পৰিমাণৰ বৰষুণৰ পানীভাগ বাগৰি গৈ নৈ, জান-জুৰি আদিত পৰেগৈ। এই পানীভাগ শস্যৰ কোনো কামত ব্যৱহাৰ নহয়। তদুপৰি এই পানীভাগ বাগৰি যাওঁতে মাটিৰ উপৰিভাগৰ কিছু অংশও লৈ যায় আৰু মাটিভাগ অসাৰুৱা কৰি পেলায়। যদি এই পানীভাগ পথাৰৰে কোনো অংশত পুখুৰী খান্দি সংৰক্ষণ কৰি ৰখা হয়, পানীৰ নাটনিৰ সময়ত প্ৰয়োজনমতে শস্যত যোগান ধৰাৰ লগতে অন্যান্য কামৰ বাবেও ব্যৱহাৰ কৰিব পৰা যায়। পানী সংৰক্ষণৰ বাবে পুখুৰীটো খান্দিতে পথাৰৰ আটাইতকৈ দ' অংশটো নিৰ্বাচন কৰিব লাগে য'ত স্বাভাৱিকভাৱেই চাৰিওফালৰ ওখ অংশৰ পৰা জলাবাহ গৈ পৰেগৈ। পুখুৰীৰ পানী তললৈ নিগৰি নাযাবলৈ তলত পলিথিনৰ তৰপ দিলে ভাল। পলিথিনৰ পৰিবৰ্তে পুখুৰীৰ তলি ভাগত গোবৰ মাটিৰ লেপন দিও পানীৰ অধোগমন কমাৰ পৰা যায়।

২) শস্যাবৰণৰ ব্যৱস্থা : খেতি পথাৰত মাটিৰ জীপ ৰাখিবৰ বাবে ঘাঁহ-বন, মেটেকা, ধানখেৰ অথবা প্লাষ্টিকৰ আৱৰণীৰে শস্যৰ শাৰীৰ মাজে মাজে ঢাকি দিব লাগে। এনে ধৰণৰ শস্যাবৰণীয়ে মাটিও জীপ ৰখাত সহায় কৰাৰ লগতে বন-বাত নিয়ন্ত্ৰণতো সুফল দিয়ে। শস্যাবৰণ হিচাপে ক'লা পলিথিন ব্যৱহাৰ কৰি অধিক সুফল লাভ কৰিব পাৰিব।

৩) কৃষি ক্ষেত্ৰত সেউজ সাৰৰ ব্যৱহাৰ : শস্যৰ পথাৰত সেউজ সাৰৰ খেতি কৰি সেইবিলাক মাটিৰ লগত ভালদৰে মিহলাই দিলে মাটিৰ গঠন ভাল হয় আৰু মাটিৰ জীপ সংৰক্ষণৰ ক্ষমতা বৃদ্ধি পায়। ধনৈচা, শন আদিৰ খেতি সেউজ সাৰ হিচাপে কৰিব পৰা যায়। শস্য কটাৰ পাছত মুঢ়াবিলাক পথাৰতে মাটিৰ লগত মিহলাই দিলে পচি সাৰ হোৱাৰ উপৰিও মাটিৰ জীপ সংৰক্ষণত সহায় হয়। বাসায়নিক সাৰৰ পৰিবৰ্তে গোবৰ, পচন সাৰ, কেঁচু সাৰ আদি জৈৱিক সাৰ ব্যৱহাৰ কৰি মাটিৰ গঠন উন্নত কৰি জীপ সংৰক্ষণৰ ক্ষমতা বৃদ্ধি কৰিব পৰা যায়।

৪) ওখ বান্ধ দিয়া : পথাৰত নিৰ্দিষ্ট উচ্চতাৰ বান্ধ দি মাটিৰ জীপ ৰখাৰ ব্যৱস্থা কৰিব পৰা যায়। ধাননি পথাৰত দিয়া বান্ধবিলাক অলপ ওখকৈ দিলে মাটিডবাৰ জীপ সংৰক্ষণ কৰাৰ ক্ষমতা বৃদ্ধি পায়। শালি খেতিৰ বতৰত দীঘলীয়া খৰাং পৰিস্থিতিৰ সৃষ্টি হ'লে ওখকৈ বান্ধ দিয়া শস্যৰ পথাৰত জমা হৈ থকা পানীয়ে ধান খেতিৰ পানীৰ প্ৰয়োজনীয়তা পূৰণ কৰিব।

শ্ৰীমু দেৱী

মাহটোৰ কৃষিকৰ্ম

১৬ শাওণৰ পৰা ১৫ ভাদ, ১৯৪৩ শক

পথাৰ শস্য

শেহতীয়া শালিধান :

জাত : বানপানীত অঞ্চলৰ খেতিয়ক সকলে শালিধানৰ বুঢ়া কঠীয়া (৬০ দিনীয়া) যেনে : মনোহৰ শালি, বিৰাজ, শ'লপোনা, এন্দ্ৰেশালি আদি অন্যান্য থলুৱা জাতৰ সঁচ ভাদৰ পৰা আহিনলৈকে ৰুব পাৰিব। প্ৰসাদ ভোগ আৰু গোবিন্দ ভোগ বুঢ়া কঠীয়া (৬০ দিনীয়া) ভাদৰ তৃতীয় সপ্তাহলৈকে ৰুব পাৰিব।

সত্য, বসুন্ধৰাৰ কঠীয়া (৩০-৩৫ দিনীয়া) ভাদৰ মাজ ভাগলৈকে ৰুব পাৰিব।

লুইত, কপিলী, দিচাং আৰু সোণামুখীৰ কঠীয়া (২১-২৫ দিনীয়া) ভাদৰ শেহলৈকে ৰুব পাৰিব। এই কেইবিধ জাত কঠীয়া সিঁচাৰ দৰে গজালি উলিয়াই বোকা মাটিত ভাদৰ ২৫ তাৰিখলৈকে সিঁচিও কৰিব পাৰিব।

সাৰ প্ৰয়োগ : যি সকল খেতিয়কে কঠীয়া ৰোৱাৰ সময়ত প্ৰাথমিক সাৰ ব্যৱহাৰ কৰিব পৰা নাই তেখেতসকলে ৰোৱাৰ ২০-২৫ দিনৰ ভিতৰত প্ৰতি বিঘা তলীত ৫ কিঃ গ্ৰাঃকৈ ইউৰীয়া টপ দ্ৰেছিং হিচাপে প্ৰয়োগ কৰি মাটিৰ লগত মিহলাই দিব। যিসকলে সোণামুখী আৰু হীৰা (বৰাক উপত্যকাৰ বাবে) বা সত্যৰঞ্জন, লুইত, কপিলী জাতৰ হুস্মাদী ধানৰ অঙ্কুৰিত বীজ পোনে পোনে পথাৰত সিঁচি শেহতীয়াভাৱে শালি খেতি কৰিছে আৰু বীজ সিঁচাৰ সময়ত সাৰ ব্যৱহাৰ কৰিব পৰা নাই, তেখেতসকলে বীজ সিঁচাৰ ১৫ - ২০ দিনৰ ভিতৰত প্ৰতি বিঘাত ৫ কিঃ গ্ৰাঃকৈ ইউৰীয়া টপ দ্ৰেছিং হিচাপে প্ৰয়োগ কৰিব। সাৰখিনি প্ৰয়োগ কৰাৰ আগেয়ে এগুণ ইউৰীয়াৰ লগত ১০ গুণ গোবৰ নাইবা পচন সাৰ মিহলাই ৪৮ ঘণ্টাৰ সময় গাপ দিব।

বান আক্ৰান্ত অঞ্চলত শেহতীয়া শালি খেতি কৰিলে একেবাৰে সাৰ প্ৰয়োগ কৰিব পাৰিলে ভাল। তেনে কৰিলে থলুৱা জাতৰ ক্ষেত্ৰত ইউৰীয়া ৬ কিঃ গ্ৰাঃ, চুপাৰ ফচফেট ৯ কিঃ গ্ৰাঃ আৰু মিউৰিয়েট অৱ পটাছ ৪ কিঃ গ্ৰাঃ শেহৰ চাহ হাল বাওতে মিহলি কৰি দিব।

উন্নত কম দিনীয়া জাতৰ ক্ষেত্ৰত ১২ কিঃ গ্ৰাঃ ইউৰীয়া, ১৭ কিঃ গ্ৰাঃ চুপাৰ ফচফেট আৰু ৪ কিঃ গ্ৰাঃ মিউৰিয়েট অৱ পটাছ শেহৰ চাহ হাল বাওতে মাটিত প্ৰয়োগ কৰিব। এনে কৰিলে টপদ্ৰেছিং কৰাৰ প্ৰয়োজন নহয়, কাৰণ ধান ফুলিবলৈ বেছি দিন নাপায়।

শস্য ৰক্ষা :

(ক) কীট-পতঙ্গ নিবাৰণ : বানপানী হৈ যোৱাৰ পিছত সাধাৰণতে চৰহা পোক, লেচৰী কটা, কেওকটা, গলমিজ, পাত মেৰুৱা, টুপলি কটা, গান্ধীপোক আদিৰ উপদ্ৰৱ বেছি হয়। বিশেষকৈ বতৰ ডাৱৰীয়া হৈ থাকিলে শুৰপোক, লেচৰি কটা, টুপলি কটা আদি পোকৰ আক্ৰমণ বৃদ্ধি পায় আৰু একেৰাহে বৰষুণৰ পাছত ৰ'দ হ'লে চৰহা পোক, পাতমেৰুৱা, কেওকটা আদি পোকৰ উপদ্ৰৱ বাঢ়ে। এই অনিষ্টকাৰী পোকবিলাক নিয়ন্ত্ৰণৰ বাবে কুইনালফচ দুচামোচ বা মনক্ৰটফচ এচামোচ ৫ লিটাৰ পানীৰ হিচাপত মিহলাই স্প্ৰে কৰিও সুফল পোৱা যায়।

ইয়াৰ পৰিবৰ্তে ক্লৰপাইৰিফচ দুচামোচ ৫ লিটাৰ পানীৰ হিচাপত মিহলাই প্ৰতি এবিঘাৰ বাবে ওপৰত উল্লেখিত মতে প্ৰয়োজনীয় হিচাপত ওষধ লৈ ৬০-৭০ লিটাৰ পানীত মিহলাই লব লাগে। মজাখোৱা আৰু গলমিজ পোকৰ আক্ৰমণ বেছি হলে আৰু সেই সময়ত পথাৰত পাতলীয়াকৈ পানী থাকিলে কাৰবফুৰাণ দানা ৪ কিঃ গ্ৰাঃ নাইবা ফৰেট অথবা দায়জিনন ওষধৰ দানা ১.৩ কিঃ গ্ৰাঃ হিচাপে প্ৰতি বিঘা তলীত ছটিয়াই দিব পাৰে। ওষধ প্ৰয়োগ কৰাৰ পিছত পথাৰৰ পানী অন্য ঠাইলৈ ওলাই যাবলৈ দিব নালাগে। অন্যথা ওষধ মিশ্ৰিত পানী পুখুৰী আদিত সোমাই মানুহ আৰু অন্য জীৱ-জন্তুৰ অনিষ্ট সাধন কৰিব পাৰে।

ধানৰ গাখীৰতী অৱস্থাাপ্ত হ'লে গান্ধীপোকে ৰস চুহি থোকবিলাক নিৰস আৰু শুকান কৰি পেলায়। পলত ধানবিলাক পতান হৈ উৎপাদন ৫০-৬০ শতাংশলৈ হ্রাস পায়। গতিকে ধাননি উৰাত এই পোক দেখা পোৱা মাত্ৰেই ৫ শতাংশ শক্তিশালী মালাথিয়ন ৩ কিঃ গ্ৰাঃকৈ প্ৰতি বিঘা তলীত ছটিয়াই দিব লাগে। এই দুবিধ ওষধৰ পৰিবৰ্তে ৪ শতাংশ শক্তিশালী এণ্ডোচালফান পাউদাৰ বিঘাই প্ৰতি ৩.৫ কিঃ গ্ৰাঃ হিচাপে ছটিয়াইও গান্ধীপোক নিয়ন্ত্ৰণ কৰিব পাৰে।

বিশেষ মন কৰিবলগীয়া :

চৰহা আৰু গান্ধীপোকৰ নিবাৰণৰ ক্ষেত্ৰত গোটেই পথাৰখনত সমূহীয়াভাৱে ওষধ ছটিওৱাৰ ব্যৱস্থা কৰিব লাগে। নহলে ওষধ প্ৰয়োগ নকৰা পথাৰলৈ পোকবিলাক বিয়পি পৰি ওচৰৰ পথাৰবিলাকতো অনিষ্ট সাধন কৰিব। পথাৰত পোকৰ আবিৰ্ভাৱ হোৱাৰ লগে লগে শস্য ৰক্ষাৰ ব্যৱস্থাসমূহ অৱলম্বন কৰা উচিত।

যান্ত্ৰিক পদ্ধতিৰে পোক নিয়ন্ত্ৰণ :

গধূলি সময়ত পথাৰৰ মাজে মাজে জোৰ বা ভোত বাতি জ্বলাই যান্ত্ৰিক পদ্ধতিৰে চৰহা আৰু গান্ধী জাতীয় পোকবিলাক ধ্বংস কৰিব পাৰিব। ইয়াৰ উপৰিও এখন বহল ডাঙৰ থালত পানী ভৰাই তাত অলপ কেৰাচিন তেল ঢালি তাৰ ওপৰত এটা চাকি বা পেট্ৰোমাক্স লাইট জ্বলাই পোকবিলাক তাত পৰিবলৈ দি মাৰিব পাৰিব। ইয়াৰ উপৰিও বেলি ডুব যোৱাৰ সময়ত পোকবিলাক জাক পাতি উৰোতে পোক ধৰা জাল বা মোনাৰে ধৰি ওষধ মিশ্ৰণত ডুবাই মাৰিব পাৰিব। এনেধৰণৰ জাল বা মোনা পুৰণি আঠুৰা বা পাতল কাপোৰেৰে তৈয়াৰ কৰি হাত মাৰি এডাল লগাই ঘৰতে তৈয়াৰ কৰি লব পাৰিব।

(ক) বিশেষ প্ৰতিপালন : পোক-পতঙ্গৰ দ্বাৰা আক্ৰান্ত পথাৰত ওষধ ছটিওৱাৰ পিছত বিঘাই প্ৰতি ৫ কিঃ গ্ৰামকৈ ইউৰীয়া টপদ্ৰেছিং কৰিলে ধাননি ডৰা সোনকালে সৰল হৈ ঠন ধৰি উঠাত সহায়ক হয়। ইয়াৰ পৰিবৰ্তে প্ৰতি লিটাৰ পানীত ৪০ গ্ৰাম হিচাপে ইউৰীয়া মিহলাই ওষধৰ সৈতে একেলগে স্প্ৰে কৰিও সুফল পাব পাৰিব।

(খ) বেমাৰ নিবাৰণ :

১) পাতজ্বলা বেমাৰ প্ৰতিৰোধী জাত যেনে - মনোহৰ শালি, প্ৰসাদ, আই আৰ-৩৬ বা পক্ষ্ণ ধান ৰোৱক।
২) পৰাপক্ষত বীজ সিঁচাৰ আগতে ওষধেৰে শোধন কৰি লব।
৩) কাৰবেনদেজিম বা থাইঅফিনেট মিথাইল ওষধ ১ গ্ৰাম প্ৰতি লিটাৰ পানীত বা ১ চামোচ ৫ লিটাৰ পানীত মিহলাই পোখা ওলোৱাৰ সময়ত আৰু তাৰ পিছত এদিনফচ ৫ মিঃ গ্ৰাঃ ৫ লিটাৰ পানীত মিলাই গেৰ ওলোৱাৰ সময়ত আৰু গেৰ ওলোৱাৰ ঠিক পিছতে ছটিয়ালে বেমাৰ নিয়ন্ত্ৰণ হ'ব।

পাত দেই যোৱা : পৰাপক্ষত পাতজ্বলা প্ৰতিৰোধ জাত যেনে - লখিমী আৰু মাচুৰীৰ খেতি কৰক।

বোখা চৰকা পৰা :

১) প্ৰতি ৫ লিটাৰ পানীত ১ চামোচ হিচাপত কাৰবেনদেজিম ওষধ বেমাৰ আৰম্ভ হওতে আৰু তাৰ ১০ দিনৰ পিছত ছটিয়াই দিয়ক। অন্যথা মেনকজেব আধা চামোচ প্ৰতি লিটাৰ পানী বা হেক্সাক্সাজল ৫ ইচি প্ৰতি লিটাৰ পানীত আধা চামোচ হিচাপত মিলাই গছত ছটিয়ালেও ভাল ফল পাব।

২) উদ্ভিদপ্ৰাপ্ত দুটা ওষধ যেনে - চিমবপগন ১ চাহ চামোচ প্ৰতি লিটাৰ পানীত আৰু নিমৰ তৈয়াৰী বেমাৰ

(৪ পৃষ্ঠাৰ ১ কলমত চাওক)

(৩ পৃষ্ঠাৰ ৫ কলমৰ পৰা)

পথাৰ শস্য

পাতমেৰোৱা, চেমিলুপাৰ আৰু ট্ৰিবিটল পোকৰ

আক্ৰমণৰ পৰা শস্যডোৰা ৰক্ষা কৰিবলৈ

ভিতৰত মজা খোৱা পোকে আক্ৰমণ কৰিব পাৰে। তলত দিয়া যি কোনো এবিধেৰে নিয়ন্ত্ৰণ কৰিব পৰা হয়।

শস্য ৰক্ষা :

ঔষধৰ নাম	পৰিমাণ	হস্তচালিত যন্ত্ৰ (লিঃ)	শক্তিচালিত যন্ত্ৰ (লিঃ)
ফচফামিন	৬০-৭০ মিঃ লিঃ	১২০	৩০
মনক্ৰটফচ	১৫০-২০০ মিঃ লিঃ	১৫০	৩৫

ঔষধ ২-৩ বাৰ ছটিয়ালেই পোকৰ আক্ৰমণ নিয়ন্ত্ৰণ কৰিব পাৰি।

৫ লিটাৰ পানীত

মিহলাই স্প্ৰে' কৰিব।

ঘাঁহৰ খেতি :

অসমত বৰ্তমান অধিক উৎপাদনক্ষম ঘাঁহৰ জাতৰ বাবেও অনুমোদন জনোৱা হৈছে। কৃষকসকলে ঘাঁহৰ বীজ বা আগ অসম কৃষি বিশ্ববিদ্যালয়ৰ ঘাঁহ গৱেষণা কোষৰ পৰা সংগ্ৰহ কৰিব পাৰিব। তলত কেইবিধমান অধিক উৎপাদনক্ষম ঘাঁহৰ খেতিৰ বিষয়ে বিৱৰণ দিয়া হৈছে।

দীননাথ ঘাঁহ : জাত : জে. পি-১২, পূচা-৩ আৰু পূচা-১৯।**সিঁচাৰ সময় :** এপ্ৰিলৰ পৰা জুন।**বীজৰ পৰিমাণ :** বিঘাই প্ৰতি ১.৫ কিঃ গ্ৰাম।**দূৰত্ব :** গছৰ পৰা গছলৈ-১০ চেঃ মিঃ

শাৰীৰ পৰা শাৰীলৈ- ৩০ চেঃ মিঃ

কটাৰ ব্যৱধান : প্ৰথমবাৰ গুটি সিঁচাৰ ৬০ দিনৰ পিচত আৰু দ্বিতীয়বাৰ গুটি সিঁচাৰ ১০৫ দিনৰ পিচত।**হাঁহীড নেপিয়াৰ :** জাত : এন. বি - ২১, আই জি এফ আৰ আই-৬ আৰু চি অ-২**সিঁচাৰ সময় :** এপ্ৰিল - জুন।**আগ/কাটিঙৰ পৰিমাণ :** বিঘাই প্ৰতি ১.৫ কিঃ গ্ৰাম।**দূৰত্ব :** গছৰ পৰা গছলৈ-৫০ চেঃ মিঃ

শাৰীৰ পৰা শাৰীলৈ- ৫০ চেঃ মিঃ

কটাৰ ব্যৱধান : প্ৰথমবাৰ আগৰোৱাৰ ৩ মাহৰ পিচত আৰু তাৰ পিচৰ কেইবাৰ ৫-৭ সপ্তাহৰ ব্যৱধানত মুঠ ৪-৫ বাৰ কাটিব পাৰি।**টিয়চেনটি :** জাত : চিৰাচা, টি-এল - ১৬, টি-এল-১২।**সিঁচাৰ সময় :** এপ্ৰিলৰ পৰা জুন।**বীজৰ পৰিমাণ :** বিঘাই প্ৰতি ৫.৫ কিঃ গ্ৰাম।**দূৰত্ব :** পুলিৰ পৰা পুলিলৈ-১৫ চেঃ মিঃ

শাৰীৰ পৰা শাৰীলৈ- ৪০ চেঃ মিঃ

কটাৰ সময় : ৭০ - ৮০ দিনত।**টিটাৰিয়া :** জাত : কাজুগোলা আৰু নন্দী।**সিঁচাৰ সময় :** এপ্ৰিলৰ পৰা জুনলৈ।**দূৰত্ব :** পুলিৰ পৰা পুলিলৈ- ৫০ চেঃ মিঃ

শাৰীৰ পৰা শাৰীলৈ- ৫০ চেঃ মিঃ

আগৰ পৰিমাণ : শিপা ওলোৱা ৫০০০ আগ বিঘাই প্ৰতি**কটাৰ ব্যৱধান :** প্ৰথমবাৰ পুলি ৰোৱাৰ ৬০-৬৫ দিনৰ পিচত আৰু দ্বিতীয়বাৰ গুটি সিঁচাৰ ৪৫-৬০ দিনৰ অন্তৰত দুবাৰ।**কুঁহিয়াৰ :**

এই সময়ত অৰ্থাৎ মে-জুলাই

কুঁহিয়াৰ তলীত উলি এফিদ মিলিবাগা বা থ্ৰিপছ জাতীয় পোকে আক্ৰমণ কৰিলে তলত দিয়া ঔষধ যিকোনো এবিধ ১০০-১২০ লিঃ পানীত মিহলাই এবিধা তলীত স্প্ৰে কৰিব।

ঔষধৰ নাম **পৰিমাণ**
মালাথিয়ন ২০০ মিঃ লিঃ**ড° ৰণজিৎ কুমাৰ সাউদ****উদ্যান শস্য****আম :** উন্নত জাতৰ আমৰ (লেঙেৰা, দশহেৰি, ফজলি, চৌছা, কিসান ভোগ, নিলাম, মল্লিকা, অমৰাপলি, মালদহ আদি) পুলি সংগ্ৰহ কৰি নিৰ্দিষ্ট দূৰত্বত আগৰ মাহত ৰোৱাৰ দৰে পুলি ৰোপন কৰক। গছত নতুনকৈ ওলোৱা কোহাঁপাতবোৰ যাতে পোকে নেখায় তাৰ বাবে ০.২ শতাংশ শক্তিৰ ৰগৰ বা ডাইমেক্ৰণ দৰবৰ মিশ্ৰণ ছটিয়াওক। আম গছৰ ডালবোৰত সৃষ্টি হোৱা খোৰোংবোৰ চাফা কৰি ৰাখক। গছৰ গুৰিৰ পৰা বন-বাতবোৰ আঁতৰাই দিয়ক। শুকান বতৰত গছৰ তলত ধোৱা দিয়াৰ ব্যৱস্থা কৰক।**জালুক :** নতুনকৈ ৰোৱা পুলিবোৰৰ গুৰিত মাটি চপাই দিয়ক। লাগনি গছত তললৈ নামি অহা বা ওলমি থকা লতিবোৰ ওপৰলৈ উঠাই দিয়ক। আৱশ্যক হ'লে আশ্ৰয়কাৰী তামোল বা নাৰিকল গছত বান্ধি দিয়ক। জালুকৰ চিৰাবোৰত থকা সৰু সৰু জালুকবোৰ পলুবিটল পোকে খাই যাতে নষ্ট কৰিব নোৱাৰে তাৰ বাবে ১ শতাংশ শক্তিৰ ৰগৰ দৰবৰ মিশ্ৰণ ছটিয়াওক। গছৰ গুৰিত মৰহি যোৱা বেমাৰে যাতে আক্ৰমণ কৰিব নোৱাৰে তাৰ বাবে লক্ষ্য ৰাখক। আৱশ্যক হলে প্ৰতিকাৰৰ বাবে ১ শতাংশ শক্তিৰ বৰডো মিশ্ৰণ গছৰ গুৰি অংশত প্ৰয়োগ কৰক।**লিচু :** লাগনি গছৰ মাজত ওপৰা ওপৰিকৈ থকা সৰু সৰু ডালবোৰ আৰু শুকান ডালবোৰ কাটি দিয়ক। লিচু চপোৱাৰ পিচত গছৰ গুৰিত মাটিত (গছৰ ডাল-পাতেৰে আৱৰা পৰিমাণৰ মাটি কালিত) পাতলীয়াকৈ কোৰ মাৰি বন-বাতবোৰ আঁতৰাই পচনসাৰ সৰহকৈ

প্ৰয়োগ কৰক। পাৰিলে সম পৰিমাণৰ ৰাসায়নিক সাৰো দিয়া ভাল। পাতখোৱা পোকে আক্ৰমণ কৰিলে ০.২ শতাংশ শক্তিৰ ৰগৰ ঔষধৰ মিশ্ৰণ পাতত ছটিয়াওক। ভাল সঁচৰ লিচুৰ (মোজাফাপুৰ, চাহাৰাণপুৰ, ডেৰাডুন, চিডলেচ লেট, চাইনীজ গ্ৰীণ, বোম্বাই আদি) এক-ডেৰ বহুৰীয়া সবল উৎপাদনক্ষম ডাল বাচিলে নেমুৰ গছত বা সুমথিৰা টেঙাত কৰাৰ দৰে ডাল ধৰক।

সুমথিৰা টেঙা : যোৱা মাহত নতুন বাৰীত যদি সুমথিৰা টেঙাৰ পুলি ৰোপন কৰা নহ'ল তেন্তে লোনকালে ডাল ধৰা বা ডালত কুল লগাই কৰা পুলি নিৰ্দিষ্ট দূৰত্বত ৰোপন কৰক। গছৰ শুকান বা জখম হোৱা ডালবোৰ কাটি দিয়ক। গছৰ গুৰিত পানী জমা হবলৈ নিদিব। যদি গছত ডাল ঘুণে খোৱা বা কুমলীয়া ডাল কুটি খোৱা পোককে ধৰি আন পোকেও গছ নষ্ট কৰিছে তেন্তে নেমুটেঙাত দিয়াৰ দৰে নিবাৰণৰ ব্যৱস্থা কৰক। যদি সৰু সৰু ফলবোৰ বস শুহি খোৱা পোকে আক্ৰমণ কৰিছে তেন্তে দশমিক ৫ শতাংশ শক্তিৰ মালাথিয়ন মিশ্ৰণ গুৰি মিহলাই ফলবোৰত ছটিয়াই দিয়ক। যদি পোক বা বেমাৰে আক্ৰমণ নকৰাকৈ সৰু সৰু ফলবোৰ সৰি পৰিছে তেন্তে ৫০ পিপিএম শক্তিৰ প্লেন'ফিক্স বা ১৫ পিপিএম টু-ফৰ-ডি নামৰ হৰমোনৰ মিশ্ৰণ গছৰ পাতত ছটিয়াই দিয়ক। যদি আগৰ মাহত অনুসাৰ জাতীয় সাৰ ছটিওৱা নহ'ল তেন্তে এই মাহটো আগৰ মাহৰ দৰেই অনুসাৰ মিশ্ৰণ ছটিয়াই দিয়ক।**ড° ৰাজেন্দ্ৰ প্ৰসাদ দাস**
(অৱসৰী অধ্যাপক, অংকুঃ বিঃ)

(১ পৃষ্ঠাৰ ৩ কলমৰ পৰা)

লখিমপুৰ কৃষি বিজ্ঞান কেন্দ্ৰৰ...

মীনপালনত অধিক লাভ আৰু উৎপাদনৰ স্বাৰ্থত জৰ্ঘ-মৰ্ঘে ৰাসায়নিক পদাৰ্থ প্ৰয়োগৰ ফলত পৰিবেশতন্ত্ৰৰ যথেষ্ট ক্ষতি হোৱাৰ লগতে মানৱ স্বাস্থ্যৰ প্ৰতিও ভাবুকিৰ সৃষ্টি হয়। গতিকে সম্পূৰ্ণ বিজ্ঞানসন্মত নীতি মানি মীনপালনত আত্মনিয়োগ কৰিবলৈ মীন বিজ্ঞানী গৰাকীয়ে অনুষ্ঠানত কৃষকসকলক আহ্বান জনায়। অনুষ্ঠানটোত জিলাখনৰ কেইবাগৰাকী মীন বিষয়া আৰু কৃষকে মত বিনিময় কৰে। লখিমপুৰ জিলাৰ বিভিন্ন অঞ্চলৰ ৯৬ গৰাকী কৃষকে অংশ লোৱা এই অনলাইন অনুষ্ঠানটো সঞ্চালনা কৰে লখিমপুৰ কৃষি বিজ্ঞান কেন্দ্ৰৰ মীন বিজ্ঞানী সোণ মইনা ভূঞাই। লখিমপুৰ কৃষি বিজ্ঞান কেন্দ্ৰৰ বিজ্ঞানীসকলে দিৱসটো সফলতাৰে উদ্‌যাপন কৰাত সহযোগিতা আগবঢ়ায়।

জুলাই মাহৰ সম্ভাৱ্য কীট-পতংগৰ ব্যৱস্থাপনা

এইমাহৰ কৃষি বিষয়ক পৰামৰ্শৰ বাবে আমি, অসম কৃষি বিশ্ববিদ্যালয়ৰ বিশেষজ্ঞসকল যথাক্ৰমে - ড° দিলীপ কুমাৰ শইকীয়া, ড° পুলিন পাটগিৰি, ড° ৰাতুল কুমাৰ বৰা, ড° ছাহিদুৰ ৰহমান আৰু ড° পূৰ্ণিমা দাসৰ কাষ চাপিছিলোঁ। তেখেতসকলে আগবঢ়োৱা দিহা-পৰামৰ্শসমূহ তলত উল্লেখ কৰিলোঁ।

⊙ বৰ্তমান সমগ্ৰ ৰাজ্য বানৰ কৰলত পৰিছে। বানৰ পাচত খৰাং অৱস্থা দেখা দিলেই কৃষকসকল শুবপোকৰ আক্ৰমণৰ বাবে সতৰ্ক হোৱা প্ৰয়োজন। ধানৰোৱাৰ পাচত কৃষকসকলে অন্ততঃ এসপ্তাহৰ অন্তৰে অন্তৰে খেতিডোৰা ওপৰৰ পৰা তললৈ নিৰীক্ষণ কৰা উচিত। ইয়াৰ দ্বাৰা পোক-পতংগৰ আক্ৰমণৰ প্ৰাৰম্ভিক অৱস্থাতে চিনাক্ত কৰি খেতিৰ প্ৰকৃত লাভ বৃদ্ধি কৰিব পাৰি। শুবপোকৰ পলুবোৰ দিনৰ ভাগত মাটিৰ তলত থাকি কৃষকৰ অলক্ষিত ৰাতি ৰাতি ধাননিডৰা আক্ৰমণ কৰে আৰু বৰফুণ দিয়াৰ পিচত ধানগছৰ তলত আশ্ৰয়ৰ ঠাই নাপাই গছৰ ওপৰলৈ উঠি আহে। লমালমে এই পোকবোৰ ধাননিত আকৃষ্টকৰাৰে দেখিলে এনে লাগে যেন কোনোবাই ওপৰৰ পৰা এই পোকবোৰ ছটিয়াইহে থৈছে। সেয়েহে এনে পৰিস্থিতিৰ মোকাবিলা কৰিবলৈ কৃষকসকলে কঠীয়া ৰোপণৰ আগত শিপা শোধন কৰা জৰুৰী আৰু প্ৰয়োজন সাপেক্ষে ধান ৰোপণৰ পাচতেই ৰাসায়নিক কীটনাশক দ্ৰব্য উচিত মাত্ৰাত ছটিওৱাৰ প্ৰয়োজন। কীটনাশক প্ৰয়োগ কৰিলে শুবপোক জাক পাতি আন পথাৰলৈ পলায়ন কৰিব পাৰে। সেয়েহে পথাৰৰ মাজত কীটনাশক ছটিওৱাৰ আগতে পথাৰৰ চৌপাশে পাউদাৰ জাতীয় কীটনাশক (মালাথিয়ন ৫%/কুইনালফচ ১.৫%/ক্ল'ৰ'পাইৰিফচ ১%) ৩-৪ কিঃগ্ৰাঃ প্ৰতি বিঘা মাটিৰ আলিৰোৰত প্ৰয়োগ কৰিব লাগে। পথাৰৰ চৌপাশে কীটনাশক প্ৰয়োগ কৰাৰ পাচত কুইনালফচ ২৫ ইচি/ক্ল'ৰ'পাইৰিফচ ২০ ইচি/মন'ক্ৰটফচ ৩৬ এচ এল এই কেইটা কীটনাশক যিকোনো এটাৰ ২ মিঃলিঃ প্ৰতি লিটাৰ পানীত মিহলাই

ধাননিৰ মাজত প্ৰয়োগ কৰা উচিত। ৰাসায়নিক কীটনাশক ব্যৱহাৰ কৰা পথাৰত বা কাষত গৰু-ছাগলী-হাঁহ আদি চৰিবলৈ দিয়া অনুচিত।

⊙ ধাননি পথাৰত ভুইৰোৱাৰ প্ৰথম মাহত পোক-পতংগৰ পৰা সুৰক্ষা দিবলৈ কঠীয়া উঠোৱাৰ পাচত শিপাশোধন কৰিব লাগে। ইয়াৰ বাবে প্ৰতি লিটাৰ পানীত ১ মিঃলিঃ ক্ল'ৰ'পাইৰিফচ ২০ ইচি কীটনাশক আৰু ১০ গ্ৰাম ইউৰীয়া সাৰ মিহলাই, উভালি অনা

কঠীয়াৰ শিপা তিনিঘণ্টাৰ বাবে উক্ত মিশ্ৰণত ডুৱাই ৰাখিব লাগে। নহ'লে কঠীয়া উঠোৱাৰ এসপ্তাহৰ আগতে ৩ গ্ৰাম কাৰ্বফুৰান প্ৰতি বৰ্গমিটাৰ কঠীয়াতলীত প্ৰয়োগ কৰিব লাগে। এনেদৰে কৰিলে শুবপোককে ধৰি মজাখোৱা, পাতমেৰিওৱা, টুপলিকটা আদি পোকৰ উপদ্ৰৱৰ পৰা খেতিডোৰা ৰক্ষা কৰিব পাৰি।

⊙ মাহজাতীয় শস্য সংৰক্ষণ কৰিবলৈ হ'লে শস্যখিনি ভালদৰে ৰ'দাই, ছাঁত চেচা কৰি মৰাপট বা তেনেধৰণৰ বস্তাৰ ভিতৰভাগত পলিথিনৰ আস্তৰণ দি, শস্যখিনিৰ প্ৰতি কিলোগ্ৰামত ৩ গ্ৰাম পৰিমাণৰ জালুকৰ গুড়ি ভালদৰে মিহলাই ভৰাই ৰাখিলে মোৰাপোক (ক্ৰেকিড)ৰ আক্ৰমণৰ পৰা বহুখিনি সকাহ পোৱা যায়।

⊙ বাৰিষা বতৰত সাধাৰণতে ঘৰ আৰু ভঁৰালত এন্দুৰৰ উপদ্ৰৱ অধিক হোৱা দেখা যায়। ভঁৰাল ঘৰৰ চৌপাশ চাফ-চিকুণকৈ ৰাখিব লাগে। ঘৰ আৰু ভঁৰালত এন্দুৰ সোমাব নোৱাৰাৰ ব্যৱস্থা কৰিব লাগে। ঘৰৰ ভিতৰত এন্দুৰে পোৱাকৈ খোৱা বস্ত ৰাখিব নালাগে আৰু অপ্ৰয়োজনীয় বস্ত ঘৰৰ ভিতৰত ৰাখিলে সেইবোৰত এন্দুৰে খোপনি পুতিবলৈ সুবিধা পায়। ভঁৰালৰ তলিখন সদায় পৰিষ্কাৰ কৰি ৰাখিব লাগে। গছ-গছনিৰ বাটি অহা ডাল ঘৰ বা ভঁৰালত সংযোগ হ'বলৈ নিদিব। ডুলি বা ধান খোৱা চাং বা পাভতিত আৰু ভঁৰালৰ খুঁটিত এলুমিনিয়াম চিটেৰে (৩০ ছেঃমিঃ বহল) তৈয়াৰী ৰেটগাৰ্ডৰ ব্যৱস্থা কৰক। ঘৰৰ ভিতৰত ফলপাতি এন্দুৰ ধৰাৰ ব্যৱস্থা কৰক আৰু মেকুৰী পোহাৰ ব্যৱস্থা কৰক।

⊙ মে' মাহৰ সময়ছোৱাত পোষকগছত লা সংযোজন কৰা খেতিয়কসকলে, জুন মাহত ইথ'ফেনপত্ৰ আৰু কাৰ্বেনোজাজিমৰ মিশ্ৰণ ২৮-৩০ দিন আৰু ৩৮-৪০ দিনত স্প্ৰে কৰিলে অপকাৰী পতংগ ইউলেমা নিয়ন্ত্ৰণ কৰিব পৰা যায়।

⊙ বৰ্তমান বাৰিষা আৰম্ভ হোৱাৰ লগে লগে প্ৰকৃতিত ফুলৰ সংখ্যা কমি যোৱাৰ ফলত মৌমাখিৰ বাবে প্ৰয়োজনীয় মৌ আৰু ৰেণুৰ অভাৱ ঘটে। গতিকে মৌবাছৰোৰ সবল কৰি ৰাখিবলৈ কৃত্ৰিম আহাৰ যেনে - ২০০ গ্ৰাম গোটা মণ্ড নিশাটো তিয়াই থৈ ৰাতিপুৱা ৰস উলিয়াই ইয়াক ১ লিটাৰ পানীত ৫০০ গ্ৰাম চেনিৰে সৈতে মিহলাই খাবলৈ দিয়া বাঞ্ছনীয়। এনে কৃত্ৰিম আহাৰ প্ৰতি সপ্তাহৰ অন্তৰালত বৰফুণৰ মাত্ৰাৰ ওপৰত ভিত্তি কৰি প্ৰয়োগ কৰা যুক্ত।

ড° দিলীপ কুমাৰ শইকীয়া
ৰুদ্ৰ নাৰায়ণ বৰকাকতি**বছৰেকীয়া বৰঙণি :** ১০.০০ টকা। **প্ৰতিখনৰ মূল্য :** ১.০০ টকা। **প্ৰকাশৰ স্থান :** অসম কৃষি বিশ্ববিদ্যালয়, যোৰহাট - ১৩।সম্প্ৰসাৰণ শিক্ষা সঞ্চালক **ড° প্ৰসন্ন কুমাৰ পাঠকৰ** দ্বাৰা**মুখ্য সম্পাদক :** ড° ৰণজিৎ কুমাৰ সাউদ